

SYNPUNKTER PÅ BETÄNKANDE SOU 2000:52 FRAMTIDENS MILJÖ - ALLAS VÅRT ANSVAR.

Skärgårdarnas Riksförbund (SRF) har ej fått betänkandet på remiss men vill ändå få inkomma med synpunkter och då speciellt på etappmålen "Hav i balans samt levande kust och skärgård".

Bofastas delaktighet

Vår första synpunkt gäller just det faktum att Miljödepartementet inte ansett att SRF ska vara remissinstans och inte heller har haft med företrädare för skärgårdsbefolkningen i utredningsarbetet. Naturvårdsverket sitter med i det Nationella Skärgårdsforumet och vet väl att SRF finns och att detta forum tillkom just för att möjliggöra för skärgårdsborna att påverka vad som sker inom olika statliga myndigheter och verk. Vi finner bristen på demokrati mycket märkligt och otidsenligt och innebär framför allt att man tappar tempo. Själva utredningsarbetet är en del av en skapande process där diskussionerna i sig leder till att parterna vidtar åtgärder redan under utredningstiden, nya kunskaper vinnas och tillförs utredningsprocessen. Det faktum att det finns så få åtgärdsförslag i utredningen kan nog tillskrivas det faktum att utredningen haft för liten kontakt med dem som har de djupaste erfarenheterna av skärgården. Kanske Miljödepartementet och Naturvårdsverket skulle ta och läsa Demokratiberedningens betänkande?

Parallella utredningar

SRF är också förvånad över att staten samtidigt utför två parallella utredningar med stora beröringspunkter, dvs betänkande SOU 2000:67 Levande Skärgård och den nu aktuella Framtidens miljö. Inte minst då planeringen är att de senare ska sammanläggas i samma proposition tycks det oss vara mycket av ett dubbelarbete i utredningsfasen.

Livsmiljö och boende saknas

Utredningen Framtidens miljö saknar ett välutvecklat perspektiv på livsmiljön och boende för skärgårdsbefolkningen och hur skärgårdssamhällena inte bara ska bevaras utan också utvecklas. Det är inte utan att det ibland känns som man anlägger ett slags musealt perspektiv på skärgårdens mänskliga livsformer där man ser natur- och kulturhistoriskt på byggnation och näringar men inte tar någon diskussion om framtidsbilden. Hur utvecklas levnadsbetingelser som får ungdomar att vilja stanna och hur ska unga par kunna starta företag inom areala näringar? Fiskaren och tillsynsmannen är ofta de enda människor som är synliga i utredningar med stark miljö- och kulturhistorisk inriktning men de har i allmänhet både fru och barn och gamla föräldrar. Hur ska daghem, skola, äldreomsorg skötas utan långa transporter? Hur ska varor fraktas? Var ska läraren och daghemspersonalen bo? Hur ska traditionella erfarenheter utvecklas med hjälp av nya kunskaper?

Gemensamt arbete mot exploatering

Vilka lagsystem behövs för att förhindra en ohämmad exploatering av skärgårdssamhällena? Frågan om boplikt och att fastboende gynnas, när det gäller fastighetsskatten, kan faktiskt också ha positiva miljökonsekvenser.

Skärgården är en kulturbygd och det är mycket viktigt att komma till rätta med exploateringen av allemansrätten. Risken är att den utvecklas till ett ingenmansansvar. Försöksverksamhet med småskaliga skötselområden och stöd till det kustnära fisket är viktigt. Angående det senare konstaterar vi med tillfredsställelse att utredningen lyfter fram frågan.

Inte minst när det gäller vattenkvaliteten så krävs det samverkan med boende och näringsidkare i skärgården för att hitta praktiska lösningar. Det är också viktigt att åtgärda problemet vid källan. T.ex. finns begränsningar i Stockholms skärgård av fiskodlingsanläggningar pga att gränsvärdena redan nåtts pga storstadens utsläpp.

Naturvård förutsätter skötselinsatser

Vad innebär ett ökat antal naturskyddsområden och hänsynsområden enligt Natura 2000 för skärgårdsjordbruket och skötseln av marken? Ett exempel finns från Gräsö i nordöstra Uppland. Gräsö har lyfts ur Natura 2000 så att man även i fortsättningen kan sköta ängar, skog och hagar genom det traditionella skärgårdsjordbruket.

Lokala erfarenheter behövs ang strandskyddet

En nyansering av strandskyddsfrågan behövs så att kommunerna i sina översiktsplaner verkligen kan utnyttja skärgårdsbornas kunskaper om fiskelekplatser och känsliga vattenområden men å andra sidan också så att andra områden kan undantas från strandskyddet.

Kunskapsutveckling

Det är också viktigt att stödja samverkan mellan universitet och högskolor och företagare i skärgården t.ex. i hanteringen av avfallsfrågor. Till skärgården finns också en inflyttning av kompetens genom akademiker som flyttar ut och kombinerar forskarkarriär med arbete inom traditionella skärgårdsnäringar.

Paradoxalt nog finns större problem med sophanteringen i skärgården än i många tätorter eftersom aktörerna lägger lönsamhetsaspekter på insatserna. På Ingmarsö i Stockholm finns ett mycket intressant arbete kring avfallsfrågorna med stöd från Stockholms universitet. På Ven pågår ett kretsloppsprojekt som borde spridas till fler skärgårdsområden. Konkreta förslag som kan omsättas omedelbart finns i dessa och andra liknande projekt där skärgårdsborna själva oftast står som initiativtagare.

En ökad samverkan mellan näringsliv och högskola i skärgården bör synliggöras genom att t.ex. kvalificerade yrkesutbildningar med marinbiologisk inriktning startas och som kan förse skärgårdskommunernas planeringsavdelningar med kompetent personal. Också när det gäller grundskola och gymnasium bör en satsning ske för att ge barn och ungdomar ett tidigt intresse för kvalificerade miljökunskaper. Ett mycket positivt exempel på samarbete mellan högskola och grundskola finns på Ornö i Haninge där barnen deltar i ett forskningsprojekt till ömsidig nytta.

Dalarö 2000-09-30

Carin Flemström
förbundssekreterare